

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput C. Definitio injustitiæ, seu injuriæ, justitiæ oppositæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

minus lib. 2. de arte bene moriendi c. 5. ubi & illud maximi momenti esse monet, si fiat in gratia. Quia hoc necesse est, ut sit meritorium.

1000 Grave verò peccatum incurrunt testamentorum executores, si nullo detenti iusto impedimento, legatorum piorum solutionem notabili differant tempore. Cùm hoc salutis animæ defuncti notabiliter obesse possit.

1001 Nec refert, quòd certus executionis terminus certis in locis à sæculari potestate præscribi solet. Quia terminus iste non statuitur pro foro poli, sed pro foro fori, ut executor sciat, se à Iudice multari posse, si solutionem ultra eum terminum differat.

1002 Solvenda superest duplex quæstio. Prima, quid censendum sit de legato per testamentum relicto puellæ, si mundum reliquerit, vel certum statum susceperit; an legatum istud solvendum sit puellæ, quæ elegit statum Begginæ, vel filiæ devotæ? Si legatum relictum sit puellæ, quæ mundum reliquerit, Zypæus lib. 3. consult. canon. consult. 1. censet eo frui non debere Begginam: utpote quæ non videatur mundum absolutè reliquisse, cùm ad eum reverti possit, sicut Novitii & Novitiæ Religiosorum Ordinum. Si verò relictum sit puellæ, quæ statum elegerit, lib. 3. respons. jur. ad respons. 1. censet frui debere Begginam, eò quòd censeri debeat statum elegerit, cùm Begginæ habeantur pro personis Ecclesiasticis, & tales videntur à Joanne XXII. earumque ædes sacræ, & Episcopis subjectæ. Idem censet Bertrandus Loth qq. Belgic. tr. 8. q. 1. a. 3. Sed mihi videtur, Begginas eodem modo censeri posse mundum reliquisse. Unde etiam cenfeo, puellas devotas statum illum amplexas, animo in eo ad mortem usque perseverandi, censeri posse mundo mortuas, maximè, si Deo se devoverint per votum absolutum castitatis usque ad mortem. Et consentit Zypæus, eas in favorabilibus venire debere sub nomine earum, quæ statum elegerunt, non autem in odiosis. Unde (inquit) cùm testator vetuisset liberis bonorum suorum alienationem, si ad statum ecclesiasticum venissent, *respondi in ista odiosa clausula Begginam & Devotam non comprehendi: eò quòd licet statum ecclesiasticum elegerint in ampla significatione, non in stricta & propriissima. At verò favores sunt ampliandi, odia verò restringenda.*

1003 Secunda quæstio, an legatum relictum determinatæ puellæ, ut matrimonium decenter ineat, ei tradendum sit, si statum religiosum elegerit? Respondeo affirmative, nisi aliud de testatoris mente constiterit. Quia sic habetur Authent. de SS. Episcop. §. & hoc presentis. Et Authent. nisi rogati C. ad Trebell. Et ratio est, vel quia præsumendum non est, quòd testator voluerit eam im-

pedire, ne meliorem statum eligeret. Vel quia sic in favorem vitæ religiois legibus illis est constitutum. Ita Covarruvias 1. variar. c. 19. n. 10. Villalobos tr. 30. diff. 30. n. 11. Menochius l. 4. de præsumpt. 148.

Sed quid de legato relicto generaliter ad nubendas virgines, potestne tradi iis quæ fieri volunt Religiois? Negant Sanchez, Lugo, Bonacina, Barbosa, &c. Affirmant Basilius Legionensis, Lessius, & alii apud nostrum Andræam à Matre Dei hic c. 5. n. 185. ubi & ipse subscribit. Sed non video firmam hujus rationem. Fator quidem, quòd si quis legasset Petro ducentos florenos, si uxorem ducat, nullà factà mentione Religiois, debebuntur ei 200. etiam si uxorem non ducat, sed Religionem ingrediatur. Ita enim tenent omnes, & Lex quidam habetur in dicta Authentica eundem favorem esse voluit matrimonii spiritualis, qui carnalis. Et reverà leges usque ad cò favent matrimonio spirituali, ut si testator per hanc conditionem, si uxorem ducat, excludere voluisset statum religiosum, haberetur pro conditione turpi, ac proinde pro non adjecta. L. reprehendenda Cod. de Instit. & Substit. L. quidam ff. de condit. apposit. L. in pia ff. de legatis.

Excipe, nisi testator justam habuerit causam relinquendi aliquid generaliter pro maritandis virginibus, quæ locum non habet in iis quæ Religionem amplectuntur, quæque per leges non habeatur pro impeditiva status religiosi, v. g. si testator sic disposuerit, ut ex quæ de Religione non cogitant, decenter maritata, sint extra periculum incontinentiæ.

Unde casu quo testator legasset Petro 200. flor. si uxorem ducat, 100. si Religionem ingrediatur, non est ratio dicendi, quòd posterior ista conditio censenda sit adjecta, ut Petrus à Religione retrahatur: cum satis occurrant aliæ justæ, & honestæ causæ, quæ testatoris animum rationabiliter movere potuerunt ad sic disponendum, v. g. quia paucioribus indigent qui statum religiosum amplectuntur, quàm qui carnale incurrunt matrimonium, ob majora matrimonii carnalis, quàm spiritualis onera. Et ideò in dicto casu videtur probabilius, quòd Petro Religionem ingredienti solùm debeantur 100. ut docent Covarruvias, Lopez, Malderus, Wiggers tr. 5. de contract. c. 2. dub. 10. n. 53. & alii contra Angelum, Sylvestrum, &c. qui putant Petro tunc perinde deberi 200. ac si uxorem duceret.

CAPUT C.

Definitio injuria, seu injuria, justitia opposita.

POSTEAquam de justitia egimus, materia ordo postulat, ut ad vitium illi opposi-

tum transeamus. Injustitia itaque injuria, est voluntaria juris alieni violatio. Dico voluntaria: quia si quis inadvertenter, ac prae intentionem, jus alterius laedat, injustum quidem facit, sed non injustitiam seu injuriam, proprie & formaliter loquendo. Unde Philosophus 3. Ethic. 9. distinguit inter agere injustum, & agere injuste: injustum namque injuste non fit, nisi à volente, saltem indirecte & interpretative, juxta illud S. Thomae 2. 2. q. 59. a. 3. *Injustum per se, & formaliter nemo potest facere, nisi volens; nec injuste facere censetur, nisi qui facit injustum formaliter, non materialiter praecise.*

CAPUT CI.

Scienti, & invalidè consentienti, id est juri suo cedere non valenti, fieri potest injuria; scilicet, si juri suo cedere validè possit.

1007 **P**Robatur prima pars, quia invalidus consensus, sive invalida cessio juris, perinde est ac consensus nullus, cessio nulla; & qui taliter consentit ac cedit, perinde est, moraliter loquendo, ac si non consentiret, nec cederet. Talis proinde verè retinet justitiam. Qui ergo contra illud voluntariè facit, est formaliter injustus, & formaliter injuriosus. Unde merito ab Innocentio XI. damnata est propositio ista: *Copula cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium; adeoque sufficit in confessione dicere, se esse fornicatum.* Non esset verò adulterium, si non foret injuriosa marito; idè verò est injuriosa marito: quia contra jus matrimoniale, sive contra fidem conjugalem, cui maritus validè cedere non potest, nec eam remittere, magis quàm matrimonium dissolvere.

1008 **O**bjicies 1°. injuria hoc est in moralibus, quod violentia in physicis. Atqui violentia non fit, nisi subiecto physicè reluctanti: ergo nec injuria fit, nisi subiecto moraliter reluctanti, seu contrariam habenti voluntatem.

Respondet, majorem non esse veram de quacumque injuria, sed de sola injuria strictius accepta pro morali violentia.

1009 **O**bjicies 2°. injuria alicui inferitur, dum jus ipsius violatur; sed non violatur jus consentientis: cum hoc ipso quo consentit, cedit juri suo.

Respondet, jus consentientis violari, dum invalidè illi cedit: èd quòd cessio invalida perinde sit ac non cessio.

1010 **O**bjicies 3°. si nulla foret voluntas, quæ violatur, nulla foret injuria (utpote quæ inferri nequit subiecto voluntatem non habenti, v. g. bruto) atqui dum voluntas consentit, nulla est voluntas quæ violatur.

Nego subsumptum: quia voluntas invalidè consentiens, moraliter perinde est ac voluntas non consentiens.

1011 **O**bjicies 4°. si volenti injuria fieri pos-

set, maximè dum uxor corporis sui usum concedit alieno, consentiente marito. At nulla tunc marito fit injuria; aliàs ipsi deberetur injuriæ reparatio.

Respondet, injuriæ reparationem tunc debitam esse marito; quantum est ex natura adulterii; adulterum tamen & adulteram ab ea per accidens excusari, ex condonatione mariti: qui licèt jus ad fidem conjugalem abdicare non possit, injuriam contra jus illud factam condonare potest.

CAPUT CII.

Restitutionis definitio, & discrimen à solutione & satisfactione.

DUplex est præceptum justitiæ. Primum, non inferendi injuriam; alterum, eam, si illata fuerit, reparandi per restitutionem, quæ est reparatio juris violati. Quod tunc reparatur, dum ille, cujus jus est violatum, in pristinum statum restituitur. Verùm quia restitutio non semper supponit juris alieni violationem, restitutio meliùs definitur, actus justitiæ commutativæ, quo alteri redditur res sua, in se scilicet si extet; vel in æquivalenti, si non extet, sed per incendium, vel aliam damnificationem destructa sit. Restituere namque (ut S. Thomas ait q. 62. a. 1.) *nihil aliud esse videtur, quam iteratò aliquem statueri in possessionem, vel dominium rei suæ. Et ita in restitutione attenditur æqualitas justitiæ secundùm recompensationem rei ad rem, quod pertinet ad justitiæ commutativam. Et idè restitutio est actus commutativa justitiæ, quando scilicet res unius ab alio habetur, vel per voluntatem ejus, sicut in mutuo, vel deposito; vel contra voluntatem ejus, sicut in rapina, vel furto.*

Restitutio differt à solutione & satisfactione. A solutione quidem, quòd restitutio supponat, rem restituendam antè fuisse in potestate alterius; solutio verò est præstatio rei, quæ nondum fuit in potestate ejus, cui solvitur. A satisfactione verò differt 1°. quòd hæc generaliter fit magis latè patens, quàm restitutio: omnis quippe restitutio est satisfactio; non econtrà: quia solvens pretium equi, quem emit, satisfacere dicitur, non restituere. 2°. quia, ut S. Thomas ait in 4. dist. 15. q. 1. a. 5. *quæstionc. 1. restitutio est reparatio inæqualitatis existentis in rebus; reparatio autem inæqualitatis existentis in actionibus & passionibus, satisfactio nominatur.* Et idè satisfactio proprie respicit personam, cui satisfit, præstando quod satis est, etsi non ad æqualitatem debiti. Deo namque satisfacimus pro peccatis nos humiliando, etsi non ad æqualitatem debiti pro peccatis nostris: hoc enim non possumus. Restitutio autem respicit rem ab alio acceptam, ipsique in se, vel in æquivalente restituendam. Denique satisfactio propriùssimè